

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР**

*Присвячується 85-річчю
Українського державного
університету залізничного
транспорту*

**ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УНІВЕРСИТЕТІ ЗА
ВІДПОВІДНИМИ РІВНЯМИ
ТА СТУПЕНЯМИ**

**ТЕЗИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
КАФЕДР УНІВЕРСИТЕТУ**

(2-3 грудня 2015 року)

Харків 2015

Редакційна колегія

Шумик Д.В. (відп. редактор), Руденко Г.І.,
Калабухін Ю.Є., Колісник К.Е.,
Мкртичян Д.І., Прогонний О.М.,
Скорик О.О., Устенко О.В.,
Захарченко В.В., Костенніков О.М.

ТЕЗИ ОБ'ЄДНАНІ ПО СЕКЦІЯХ

СЕКЦІЯ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ЦЕНТРУ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ	3
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ	41
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ АВТОМАТИКИ, ТЕЛЕМЕХАНІКИ ТА ЗВ'ЯЗКУ	75
СЕКЦІЯ БУДІВЕЛЬНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	89
СЕКЦІЯ МЕХАНІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	103
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	113
СЕКЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	125
СЕКЦІЯ ІНСТИТУТУ ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КАДРІВ	133

сукупність потужності, ширини та глибини розумового потенціалу та працеспроможності більшої частини сучасного студентського контингенту. Вказані люди дуже інтелектуальні, але інтелектуальність їх є, так би мовити, альтернативною. Відчутним наслідком цього є фрагментарність сприйняття ними текстів, за якої як необхідна інформація сприймається лише те, що одномоментно охопив зір. Наприклад, сприймається лише та частина розділу методички, яка міститься на розвороті, і ігнорується продовження розділу, розташоване на наступних аркушах. Іноді навіть сприймається за весь матеріал лише частина фрази, розташована до коми. З огляду на перерозподіл балансу годин у бік самостійної роботи студентів без особистого контакту з викладачем авторам методичних розробок має сенс приділити посилену увагу як скороченню фраз на етапі написання розробок, так і ущільненню роботи з редакційно-видавничим відділом на етапі виготовлення оригінал-макету розробок з метою локалізації інформаційних блоків тексту. Другий із згаданих факторів, який тільки-но починає проявляти свій вплив з наростаючою динамікою, – це те, що пояснювальна записка з письмової роботи є, по суті, документом жорсткої звітності, у якого в кожен момент часу повинен бути конкретний відповідальний утримувач - чи то студент, чи то викладач, відповідальність якого повинна бути зафіксована таким чином, який виключає суперечки щодо місцезнаходження даної письмової роботи. Це дозволить уникнути випадкових або навмисно створених ситуацій із уявними втратами робіт. Можливим шляхом подолання цього є розроблення та видання комплекту окремої супровідної облікової документації до кожної роботи, хоча це й ускладнює документообіг. Втім, це, напевне, не єдиний вихід; пошук альтернативи, звичайно, є предметом окремого обговорення.

І.Г. Бізюк, В.С. Меркулов

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ НА ПЕРШОМУ КУРСІ

За нашими спостереженнями, вчорашній школяр на першому курсі вищого навчального закладу стикається з низкою труднощів, що знижують його інтерес до навчання, серед яких вважаємо за необхідне виділити:

- кардинальну зміну організаційної структури занять порівняно зі школою;
- недостатні навички проведення експериментів на лабораторних заняттях;
- труднощі сприйняття лекційного матеріалу через невміння вести конспект лекцій;
- відсутність навичок роботи з текстом при переході від читання популярної літератури до вивчення нормативних, наукових і технічних текстів;

- ускладнення при формулюванні відповідей на задане викладачем питання;
- відсутність навичок щодо пошуку інформації в різноманітних джерелах;
- невміння працювати в мікроколективі;
- необхідність зміни процесу підготовки до контролю знань - від вузького "натаскування" по тестах у школі до отримання знань на основі дослідницької діяльності у ВНЗ;
- істотне збільшення частки самостійної роботи порівняно зі школою;
- психологія "молодшого" студентського віку;
- особливості контингенту (різні регіони, сільські школи).

Все це ставить перед викладачами завдання навчити студентів першого курсу вчитися самостійно.

Тому на базі навичок, придбаних учнями в середній школі, не відступаючи в принципі від основи вузівського викладання, психологічні особливості діяльності викладача при підготовці та читанні лекцій, проведенні лабораторних і практичних робіт на першому курсі відрізняються від аналогічної діяльності на старших курсах, коли період адаптації вже завершився.

При читанні лекцій не можна ігнорувати ті навички, які придбані учнями в середній школі. Шляхом ряду прийомів лектор може полегшити першокурсникам сприйняття та засвоєння лекційного матеріалу:

- для розкриття складних теоретичних положень слід наводити найбільш цікаві факти, прості і яскраві приклади;
- необхідно показувати зв'язок наукового матеріалу, що викладається, з практикою, значення придбаних знань у майбутній фаховій діяльності;
- максимально використовувати в процесі читання лекцій мультимедійні засоби навчання;
- темп лекції повинен бути дещо уповільненим, найважливіші положення необхідно повторити, спеціальні терміни пояснити і правильно записати. У той же час лектор не може знижувати темп викладання до диктування;
- важливо пов'язати зміст лекції з лабораторними та практичними заняттями змістовно та в часі;
- у процесі читання лекції орієнтувати студентів не тільки на підручники і навчальні посібники, а і на спеціальну літературу, тим самим спрямовуючи на самостійну науково-дослідну роботу.

Лектору необхідно поступово ускладнювати свої лекції за змістом і за формою, готуючи першокурсників до труднощів, неминучих при подальшому глибокому вивченні науки.

Інша справа - читання лекцій на старших курсах, починаючи з третього. Студенти цих курсів вже набули достатнього досвіду сприйняття і конспектування лекцій. Вони прослухали ряд загальноосвітніх курсів у різних лекторів, вивчили чимало літератури і мають власне уявлення як треба

навчатися. Природно, що вони висувають до лекцій більш високі вимоги, і це треба обов'язково враховувати. Лекція на старших курсах відрізняється більшою широтою і глибиною охоплення наукових проблем. Лекційне викладання тут носить проблемний характер.

В.М. Бутенко, О.В. Головка

ВПЛИВ РЕФОРМ НА ФОРМУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ ДИСЦИПЛІН

Прийняття закону України «Про вищу освіту» суттєво пришвидшило процес реформування. Введені нові назви рівнів і ступенів не могли не викликати зміни вимог і переліку властивостей, що мають відповідати новому їх наповненню. Крім зміни процедур та умов отримання певних ступенів і рівнів університетського навчання, виникли зміни в наданих законом повноваженнях у визначенні кваліфікації.

Перехід від галузевої науково-педагогічної установи до спеціалізованої університетської відбувся не тільки в адміністративній площині. Суттєвим є розширення замовників навчальних послуг і відміна норм, обмежуючих працевлаштування до державного сектора економіки. Нові умови функціонування університетської науки вимагають від професорсько-викладацького складу факультетів і кафедр, особливо випускаючих, регулярного моніторингу ринку праці та формування прогностичних очікувань професійної компетенції, які будуть затребувані в майбутньому.

Таким чином, за наявної динамічної системи реакцій на зміни ринку праці фахівців з вищою освітою необхідно динамічно пропонувати нові курси з оволодіння сучасними ступенями знань і вмінь.

О.Є. Зінченко

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

При реформуванні вищої освіти в Україні зростає роль самостійної роботи студентів. Але зниження обсягів аудиторної роботи не завжди супроводжується реальним збільшенням дійсної роботи. У першу чергу це неготовність до неї більшість студентів. Недостатній інформаційний супровід також не сприяє ефективній організації самостійної роботи. До організаційно-методичної роботи кафедр у цій площині висуваються більш високі вимоги. А завданням викладача є навчити студента самостійно працювати з навчальним матеріалом, закласти навички самоорганізації і самовиховання. Ці якості дозволять згодом самостійно підвищувати свою кваліфікацію, що є важливою вимогою до сучасного фахівця.